

УДК: 378.147: 613

DOI: 10.31470/2786-6327/2022/2/34-43

Надія Коцур

доктор історичних наук, професор,
завідувач кафедри медико-біологічних дисциплін і валеології
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

n.kozur@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-4720-2227>

Researcher ID: W-4065-2018

(вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, Київська обл., 08401, Україна)

Вікторія Горбачевська

аспірантка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

gorvikka@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7172-3973>

(вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, Київська обл., 08401, Україна)

**ПРОГНОСТИЧНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ
ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ**

Актуальність дослідження зумовлена погіршенням стану здоров'я сучасних школярів, збільшенням факторів ризику зниження функціональних резервів організму, поширенням соціальних та поведінкових хвороб, епідеміологічними викликами сучасності, зростанням нервово-психічного напруження. Зменшити вплив зазначених чинників на здоров'я учнів можливо лише шляхом створення здоров'язбережувального освітнього середовища. У зв'язку з цим вагомим значенням має якісна професійна підготовка майбутніх педагогів до організації та впровадження здоров'язбережувальної діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Мета написання статті полягає у розробці прогностичної моделі підготовки майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності в університетському освітньому середовищі.

Проаналізовано внесок учених у галузі педагогіки, психології, валеології, шкільної гігієни, фізичної культури та спорту в розробці теоретико-методологічних аспектів підготовки майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі. Обґрунтовано необхідність оптимізації підготовки майбутніх учителів до професійної діяльності в освітньому середовищі, яка потребує компетентнісного підходу. Серед його складових чільне місце посідає здоров'язбережувальна компетентність. У зв'язку з цим категорія здоров'я стає об'єктом педагогічного впливу.

Сформульовано базові категорії дослідження, які є основою його поняттєво-категоріального апарату, зокрема «компетентність», «здоров'язбережувальна компетентність», «здоров'язбережувальна компетентність майбутнього вчителя».

Розроблено модель формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів до професійної діяльності в освітньому середовищі. Вона представлена як комплексна система взаємопов'язаних структурних елементів, що спрямовані на досягнення мети. Виокремлено такі структурні компоненти моделі: ціннісно-мотиваційний, когнітивний, операційно-діяльнісний, емоційно-вольовий. Визначено педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів та критерії ефективності.

Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів у закладах вищої освіти потребує ґрунтовних знань, умінь і навичок, особистісних якостей і здібностей та вміння їх реалізувати в професійній діяльності в освітньому середовищі.

Ключові слова: здоров'я, здоров'язбережувальна компетентність, майбутній учитель, учень, освітнє середовище.

Nadia Kotsur

Doctor of Historical Sciences,
professor, Head of Department of Medical and Biological Disciplines and Valeology,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav,
n.kozur@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4720-2227>
Researcher ID: W - 4065 - 2018
(30, Sukhomlynsky Str., Pereiaslav, Kyiv region, Ukraine, 08401)

Viktoriiia Horbachevska

Postgraduate student Specialty 011 Educational, pedagogical sciences
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav,
gorvikka@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-7172-3973>
(30, Sukhomlynsky Str., Pereiaslav, Kyiv region, Ukraine, 08401)

PREDICTIVE TRAINING MODEL OF THE FUTURE TEACHERS PREPARATION FOR HEALTHCARE ACTIVITIES IN THE UNIVERSITY EDUCATIONAL ENVIRONMENT

The relevance of the study is motivated by the deterioration of the health of schoolchildren, the increase in risk factors that reduce the body's functional reserves, the spread of social and behavioral diseases, the epidemiological challenges of modern times, and the growth of neuropsychological stress. It is possible to reduce the influence of these factors on schoolchildren's health by creating a health-preserving educational environment. In this regard, high-quality professional training of future teachers for organizing and implementing health-preserving activities in secondary education institutions becomes significant.

The purpose of writing the article is a development of a predictive model of training future teachers for health-preserving activities in the university educational environment.

This paper analyzes the contribution of scientists in the field of pedagogy, psychology, valeology, school hygiene, physical culture, and sports in the development of theoretical and methodological aspects of future teachers' training for health-preserving activities in the educational environment. It supports the requirement to optimize the training of future teachers for professional activities in the educational environment based on the competency approach. Among its components, healthcare competence takes a prominent place. In this regard, the health category becomes an object of pedagogical influence.

This paper establishes the primary research terms forming the basis of the conceptual and categorical apparatus. In particular, these terms include «competence,» «health-preserving competence,» and «health-preserving competence of the future teacher.»

We established a model for developing the health-saving competence of future teachers in the educational environment. It is presented as a complex system of interconnected structural elements aimed at achieving the goal. This system incorporates the following structural components: value-motivational, cognitive, operational-active, and emotional-volitional. In addition, this paper reveals pedagogical conditions that influence the formation of health-saving competence of future teachers and respective efficiency criteria.

The formation of healthcare competencies of future teachers in higher education institutions requires thorough knowledge, abilities and skills, personal qualities and proficiency, and the ability to implement them in professional activities in the educational environment.

Keywords: *health, health-preserving competence, future teacher, student, educational environment.*

Постановка проблеми. Проблема професійної підготовки майбутнього вчителя охоплює багато актуальних питань, характерних для сучасного етапу реформування системи вищої освіти в Україні. Оновлення змісту освіти, орієнтація на новий тип педагогічного мислення, формування молодого покоління онтозберігального світогляду, утвердження етичних цінностей та культури здоров'я – ці та інші виклики ХХІ ст., безумовно, мають позначатися на професійних і особистісних якостях майбутнього вчителя.

Визнання суспільством учителя ключовою фігурою процесу освіти і виховання потребує вдосконалення підходів до розв'язання проблеми його професійної підготовки, оскільки здобувач вищої освіти педагогічного закладу вищої освіти готує себе до професії, успіх самореалізації у якій буде визначатися як його фаховою обізнаністю, так і психічним та фізичним благополуччям, усвідомленням особистої відповідальності за збереження індивідуальне здоров'я. Лише високоосвічений компетентний педагог є носієм знань і вмій з здоров'язбереження серед учнів у закладах загальної середньої освіти. Отже, актуальність проблеми зумовлена також впливом низки соціально-гігієнічних та біологічних факторів на стан здоров'я сучасних школярів. Інтенсифікація освітнього процесу, впровадження інноваційних освітніх технологій, всезростаючий обсяг інформації, дистанційна форма навчання вимагають від школярів все більшого напруження функціональних систем організму, що зумовлює високе навантаження на адаптаційні механізми, посилює нервово-емоційну напруженість. Як наслідок, серед школярів широкого поширення набувають хронічні неінфекційні захворювання дихальної, нервової, серцево-судинної, ендокринної та інших систем організму. У зв'язку з цим підготовка майбутніх вчителів до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі передбачає формування глибоких теоретичних знань та вмій реалізувати їх на практиці.

Саме тому професійна підготовка майбутнього вчителя потребує компетентнісного підходу. Серед його складових вагоме значення має здоров'язбережувальна компетентність, ефективність якої буде залежати, насамперед, від якісної підготовки здобувачів вищої освіти в галузі здоров'язбереження учнів. У зв'язку з цим категорія здоров'я стає об'єктом педагогічного впливу. Таким чином, лише сформована здоров'язбережувальна компетентність у майбутнього учителя сприятиме передачі знань і вмій з питань здоров'язбереження учням, їх гармонійному фізичному та нервово-психічному розвитку, високому рівню розумової працездатності та успішності, повноцінному виконанні ними біологічних і соціальних функцій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні аспекти підготовки майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі висвітлювалися в наукових працях учених у галузі педагогіки, фізіології, шкільної гігієни, валеології, психології, безпеки життєдіяльності, фізичної культури та спорту.

У публікаціях учених в галузі педагогіки вказується на педагогічну ефективність збереження та зміцнення здоров'я школярів, яка залежить від якості професійної підготовки майбутніх учителів. Зокрема, дослідники В. Бобрицька, М. Гончаренко, Д. Давиденко, Л. Дробот, А. Здравомислова, С. Кондратюк, К. Купер, С. Лапаєнко, Н. Максимова, Н. Онищенко, В. Оржеховська, Л. Сущенко, О. Шапран, Ю. Шапран у своїх публікаціях указують на педагогічні аспекти валеологічної освіти та формування здорового способу життя в учнів. У дослідженнях Ю. Бойчук, В. Горашук, М. Безруких, В. Безрукова, Н. Бібик, Т. Бойченко, Є. Вайнера, Г. Зайцева, О. Іонова, С. Кириленко, С. Кондратюк, О. Омельченко, С. Омельченко, О. Савченко, Г. Серікова особлива увага звертається на психолого-педагогічні умови формування культури здоров'я особистості та здоров'язбережувальної компетентності.

Професійна підготовка майбутніх педагогів до формування здоров'язбережувальної діяльності в закладах шкільної та позашкільної освіти висвітлена в наукових працях О. Антонової, Н. Васиної, Г. Жари, А. Зубко, О. Мотофоновой, А. Москальовой, Н. Поліщук, Е. Шатрової та ін. Аналіз їх наукових доробок свідчить, що ефективність здоров'язбережувальної

діяльності учителя в закладах загальної середньої освіти буде залежати, насамперед, від рівня їх професійної підготовки в закладах вищої освіти. Зокрема, дослідниками О. Є. Антоною та Н. М. Поліщук у монографії «Підготовка вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів» (2016) представлено авторську програму підготовки вчителя до формування здоров'язбережувальної компетентності в учнів основної школи та визначено її методологічні підходи, структурні компоненти, педагогічні умови, етапи та рівні формування, критерії ефективності (Антонова & Поліщук, 2016).

Водночас, на наш погляд, існують протиріччя в реалізації здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі, які полягають у потребах суспільства, закладів загальної середньої освіти та сім'ї у розв'язанні проблем здоров'я учнівської молоді й недостатньою готовністю та орієнтацією вчителя до її проведення; між важливістю і необхідністю проведення здоров'язбережувального супроводу в освітньому середовищі і недостатньою її матеріально-технічною та навчально-методичною забезпеченістю.

Таким чином, аналіз джерел і літератури свідчить, що проблема професійної підготовки майбутніх педагогів до організації і проведення здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі є актуальною та перспективною і потребує подальшого дослідження, що суттєво позначиться на ефективності практичної діяльності вчителів з питання здоров'язбереження у закладах загальної середньої освіти.

Мета статті полягає у розробці прогностичної моделі підготовки майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності в університетському освітньому середовищі. Відповідно до мети поставлено наступні завдання: проаналізувати стан досліджуваної проблеми в психолого-педагогічній, валеологічній літератури та педагогічній практиці; виявити та теоретично обґрунтувати сутність здоров'язбережувальної компетентності як високого рівня готовності майбутніх учителів до оздоровчої діяльності в освітньому середовищі; охарактеризувати структуру та компоненти здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів до професійної діяльності в освітньому середовищі; графічно представити прогностичну модель підготовки майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності в університетському освітньому середовищі.

Виклад основного матеріалу. У Проекті Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року» в стратегічній цілі 4. вказано на необхідність запровадити на національному рівні принцип «Охорона здоров'я – в усіх політиках держави». Особлива увага звертається на забезпечення здобуття усіма учнями знань і навичок щодо принципів самого розвитку, зокрема з питань здорового способу життя (раціонального харчування, дозованого фізичного навантаження, відмови від шкідливих звичок, відповідної сексуальної поведінки), збереження довкілля, пропаганди культури здоров'я, ненасильства та різних проявів попередження девіантної поведінки (Проект Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року», 2018).

Здоров'язбережувальне спрямування ключових компетентностей в трактуванні його соціального аспекту подано у рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради «Про основні компетентності для навчання протягом усього життя» (2006 р.). У зазначених рекомендаціях відмічається, що компетентність, яка «пов'язана з особистим і соціальним благополуччям вимагає розуміння того, як люди можуть забезпечити оптимальне фізичне і психічне здоров'я, в тому числі як ресурс для себе і своєї сім'ї, свого найближчого соціального оточення, і знання про те, як здоровий спосіб життя може сприяти цьому. Для успішної міжособистісної і соціальної участі важливо розуміти правила поведінки і манери, які прийняті в різних суспільствах і умовах. Основні навички цієї компетентності містять здатність до конструктивного спілкування в різних середовищах, проявляти терпимість, висловлювати і розуміти різні точки зору, вести переговори з можливістю створення довіри і співпереживання. Компетентність ґрунтується на відносинах співробітництва, впевненості в собі і цілісності» (Key Competences for Lifelong Learning, 2004; Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 of key competences for lifelong learning). На думку дослідниці Г. І. Жари, зазначене трактування може

бути використано для класифікацій і виокремлення змісту компетентності індивідуального здоров'язбереження вчителя (Жара, 2017).

Аналіз джерел і літератури із зазначеної проблеми надав можливість з'ясувати кілька найбільш змістовних понять дефініцій «компетентність» та «здоров'язбережувальна компетентність».

На думку Т. Є. Бойченко, компетентність – це складна інтегрована характеристика особистості, під якою розуміють набір знань, умінь, навичок, ставлень, що дають змогу ефективно здійснювати діяльність або виконувати певні функції, забезпечуючи розв'язання проблем і досягнення певних стандартів у галузі професії або виді діяльності. Дослідниця визначає здоров'язбережувальну компетентність як ключову та пропонує такі її ознаки: *поліфункціональність*, яка дозволяє вирішувати проблеми здоров'язбереження в площині всіх чотирьох складових здоров'я – фізичної, соціальної, психічної та духовної; *надпредметність і міждисциплінарність* (інформація про формування, збереження, зміцнення, використання (або споживання), відновлення та передача здоров'я має місце в усіх ланках неперервної валеологічної освіти – дошкільна, шкільна, вища, післядипломна, освіта для дорослих; багатомірність, що зумовлена сутністю здоров'я людини як багатомірного і цілісного феномена (Бойченко, 2008: с. 6-7).

У Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти (№ 1392, розд. 1 від 23 листопада 2011 р.) визначення «здоров'язбережувальна компетентність» представлено як «здатність учня застосовувати в умовах конкретної ситуації сукупність здоров'язбережувальних компетенцій, дбайливо ставитися до власного здоров'я та здоров'я інших людей» (Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти, 2011).

Дослідниця Г. І. Жара, на основі аналітичних досліджень, розкриває теоретичні аспекти формування компетентності індивідуального здоров'язбереження вчителя в двох аспектах: *як якість і як процес*. На погляд вченої, якість індивідуального здоров'язбереження вчителя формується під час професійної підготовки майбутнього вчителя у закладі вищої освіти та розвивається у процесі професійної його діяльності. Вона представляє собою інтегровану якість вчителя як професійної одиниці, здатної створювати, зберігати й підтримувати фізичну, психічну, емоційну, енергетичну рівновагу в умовах освітнього середовища, попереджаючи його професійне вигорання і продовжуючи при цьому активне довголіття. Як процес, індивідуальне здоров'язбереження включає фізичну, психічну, соціальну адаптацію вчителя до освітнього середовища, в якому відбувається енергетичний, інформаційний та психологічний обмін між суб'єктами освітнього процесу (Жара, 2017: с. 292).

Д. Є. Воронін розуміє під поняттям «здоров'язбережувальна компетентність» певний рівень медико-валеологічної грамотності майбутнього вчителя, стан його соціального благополуччя, творчого потенціалу, фізичних, психічних та інтелектуальних здібностей, відношення до самого себе, оточуючих людей, до природи. Невід'ємним компонентом здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців, на думку вченого, є формування свідомості, мислення на збереження й зміцнення індивідуального здоров'я. Водночас науковець наголошує на застосуванні отриманих знань на практиці, вмінні володіти методиками збереження і зміцнення здоров'я, профілактики захворювань у школярів (Воронін, 2006).

На наш погляд, у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів можна запропонувати більш широке трактування поняття здоров'язбережувальної компетентності. Зокрема: *здоров'язбережувальна компетентність майбутнього педагога в умовах університетського освітнього середовища* – це комплекс здобутих у процесі професійної підготовки у ЗВО систематичних знань та уявлень про організацію здорового способу життя молоді та практичних вмінь: складати програму збереження і зміцнення індивідуального здоров'я (вміння навчити учнів в умовах освітнього процесу, складати індивідуальні оздоровчі програми); створювати здоров'язбережувальне освітнє середовище; володіння методами діагностики та оцінки функціональних резервів організму учнів, профілактики захворювань; володіння сучасними педагогічними технологіями збереження і зміцнення здоров'я учнів; вміння оцінювати ефективність оздоровчих програм.

На основі аналітичних досліджень напрацювань учених із зазначеної проблеми, нами розроблено прогностичну модель підготовки майбутніх вчителів до професійної здоров'язбережувальної діяльності в університетському освітньому середовищі (див. рис. 1).

Представлена модель являє систему взаємопов'язаних структурних елементів, спрямованих на забезпечення *мети* – створення умов для формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів. Вона є цілісним педагогічним утворенням, яке включає внутрішні зв'язки між її структурними елементами з урахуванням таких методологічних підходів як *системний, аксіологічний, валеологічний, особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний, рефлексивний*. Провідними серед перерахованих методологічних підходів, безперечно, є *компетентнісний підхід* як комплексне засвоєння знань і способів практичної діяльності з метою успішної їх реалізації у різних галузях життєдіяльності та *валеологічний* як здоров'язбережувальна спрямованість професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців для формування здорового способу життя молоді. Окреслені методологічні підходи зумовили визначення основних принципів формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів (*формування ціннісного відношення до здоров'я, комплексності, природовідповідності, культуросповідання, орієнтації на внутрішні механізми саморозвитку, неперервного здоров'язбереження*).

Аналізуючи різні підходи науковців (*О. Є. Антонова, Н. М. Поліщук, Т. Є. Бондаренко, Т. Є. Бойченко, О. Плахотнік, О. Безносок, О. Філогенко, О. Шатрова та ін.*) щодо формування здоров'язбережувальної компетентності у майбутніх педагогів, з'ясовано найбільш змістовні її компоненти, які включають: *ціннісно-мотиваційний, когнітивний, операційно-технологічний та емоційно-вольовий*.

Ціннісно-мотиваційний компонент включає знання про пріоритет здоров'я як провідну цінність особистості, її мотивації до здоров'язбережувальної діяльності та інтереси і потреби до формування здорового збережувальної компетентності.

Когнітивний компонент спрямований на формування системи знань про механізми і закономірності збереження і зміцнення та прагнення особистості до індивідуального здоров'язбереження шляхом самоосвіти. Він передбачає наявність системи знань і уявлень про здоров'я і здоровий спосіб життя, здоров'язбережувальні технології, володіння світоглядними і морально-етичними ідеями здорового способу життя.

Операційно-технологічний компонент орієнтований на готовність людини до самовдосконалення індивідуального здоров'я шляхом дотримання здорового способу життя людини та реалізації здоров'язбережувальних технологій. Цей компонент передбачає також пропаганду здорового способу життя серед друзів та близьких.

Емоційно-вольовий компонент включає сформованість таких морально-вольових рис особистості, як відповідальність за індивідуальне здоров'я, самостійність, дисциплінованість, організованість, наполегливість, вимогливість, працьовитість, ініціативність, рішучість у досягненні мети тощо. Зазначені риси спонукають особистість до застосування оздоровчих технологій і програм.

Зміст здоров'язбережувальної компетентності, перш за все, визначається тими дидактичними одиницями, які входять до робочої програми дисципліни. Відповідно до неї розробляється повний навчально-методичний комплекс дисципліни, спрямований на формування цієї компетенції. Водночас, незважаючи на різні назви дисциплін, що забезпечують формування здоров'язбережувальної компетентності, є єдина інваріантна складова, що поєднує цей комплекс дисциплін. Насамперед, це питання, пов'язані з онтогенезом, віковими особливостями будови та протіканням фізіологічних процесів, а також гігієни дітей і підлітків. Аналізуючи стандарти третього покоління для педагогічних закладів вищої освіти, зокрема, за напрямом 015 Професійна освіта (за галузями), доведено, що здоров'язбережувальна компетентність входить до складу загальнопрофесійних компетентностей і формується через дисципліни як природничого, так і професійного циклу. Стандарти інших напрямів підготовки педагогів також

спрямовані на формування цієї компетенції. Основними навчальними дисциплінами, які спрямовані на формування знань, вмінь та володіння здоров'язбережувальною діяльністю, що включені до базової частини освітнього стандарту є: «Анатомія і фізіологія дитячого організму», «Вікова фізіологія», «Вікова фізіологія та шкільна гігієна», «Валеологія», «Основи медичних знань», «Основи педіатрії та дитячої гігієни», «Психогігієна», «Безпека життєдіяльності» та ін.

Педагогічними умовами формування здоров'язбережувальної компетентності педагогів є: *дидактичні*, що включають модульні програми медико-біологічного циклу навчальних дисциплін; *технологічні* – комплекс дидактичних форм, методів, засобів і технологій; *навчально-методичні*, що передбачають використання сучасних навчальних посібників і підручників, методичних рекомендацій для педагогів зі здоров'язбереження.

Модель підготовки майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі потребує перевірки її ефективності, яка проводиться за *такими критеріями*: мотивація до здоров'язбережувальної діяльності; оволодіння теоретичними аспектами здоров'язбереження; реалізація отриманих знань зі здоров'язбереження на практиці; здатність до проектування та складання здоров'язбережувальних моделей поведінки; оцінка рівня здоров'я. Результатом упровадження моделі підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності в освітньому середовищі є сформована на різних рівнях (*високому, середньому, низькому*) здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів.

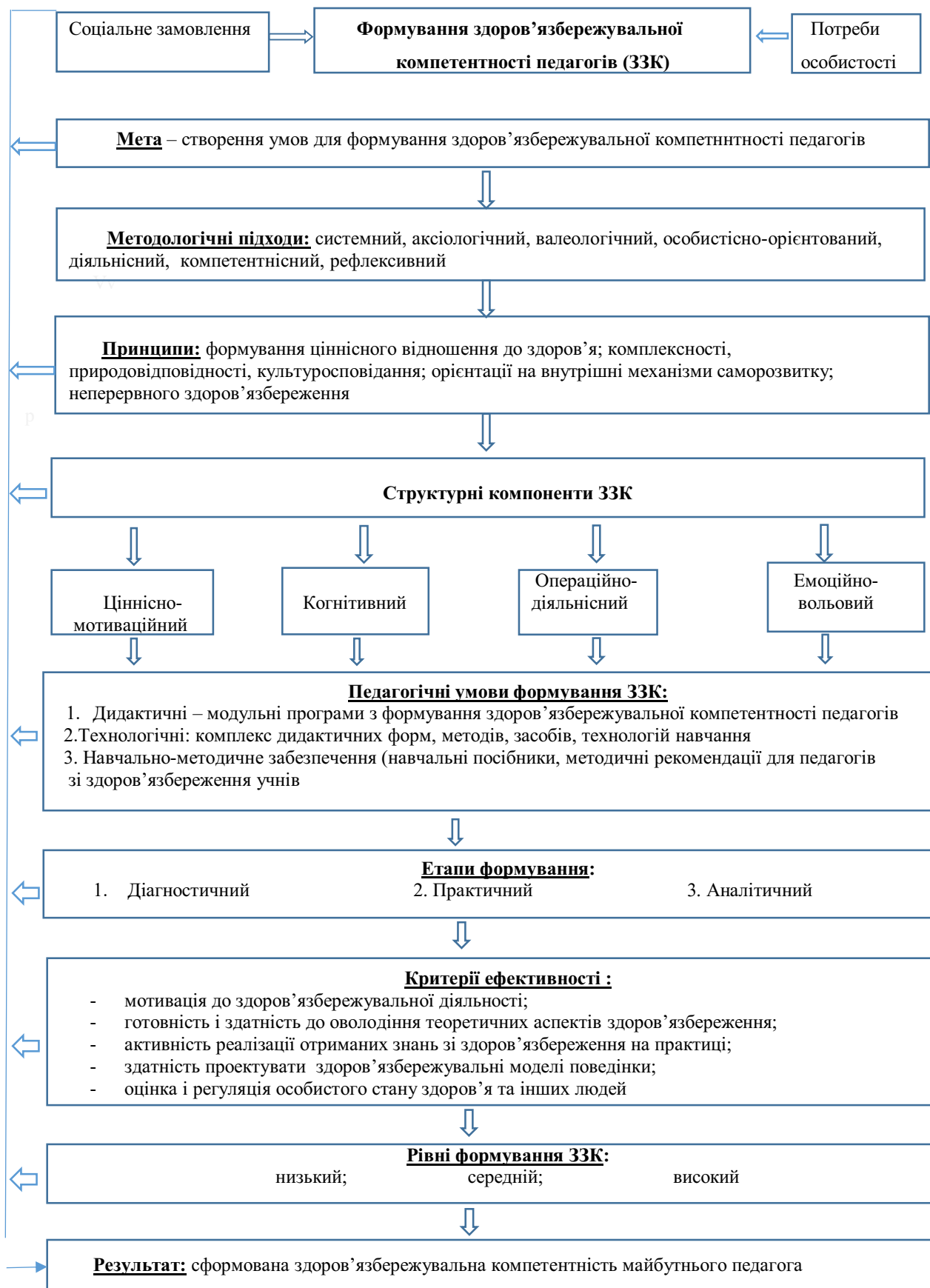

Рис.1. Модель підготовки майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності в університетському освітньому середовищі

Для практичної реалізації та перевірки ефективності запропонованої прогностичної моделі підготовки майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності в університетському освітньому середовищі, апріорної оцінки її вірогідності необхідно використати *такі етапи* як *діагностичний*, що передбачає діагностику сформованості досліджуваного феномена, *практичний*, який передбачає застосування у практиці роботи окреслених педагогічних умов та *аналітичний*, що орієнтований на узагальнення і підведення підсумків проведеної роботи.

Висновки. На основі аналізу джерел та літератури теоретично обґрунтовано необхідність оптимізації підготовки майбутніх педагогів до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі. Сформульовано базові поняття категорії «компетентність», «здоров'язбережувальна компетентність», «здоров'язбережувальна компетентність майбутнього педагога в умовах університетського освітнього середовища». Запропоновано модель формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів та визначено такі її структурні компоненти, як ціннісно-мотиваційний, когнітивний, операційно-технологічний та особистісний.

З'ясовано, що формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів в процесі їх підготовки у закладах вищої освіти потребує ґрунтовних знань, умінь і навичок, особистісних якостей і здібностей та вміння їх реалізовувати в професійній діяльності в освітньому середовищі закладів загальної середньої освіти та ліцеїв.

Проведене дослідження не претендує на повне розв'язання зазначеної проблеми. Перспективи подальших досліджень полягають в експериментальній перевірці моделі підготовки майбутніх педагогів до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі та рівня сформованості у них здоров'язбережувальної компетентності.

Список використаних джерел і літератури

1. Key Competences for Lifelong Learning. (2004). A European Reference Framework. Brussels: European Commission, 20 p.
2. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 of key competences for lifelong learning. (2006). *Official Journal of the European Union*. EC, 9 p.
3. Антонова О. Є., Поліщук Н. М. (2016). Підготовка вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 248 с.
4. Бойченко Т. Є. (2008). Здоров'язберігаюча компетентність як ключова освіти України. *Основи здоров'я і фізичної культури*. № 11-12. С. 6-7.
5. Бондаренко Т. Є. (2012). Визначення структури здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів біології. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка*. № 1(19). С. 214-223.
6. Воронін Д. Є. (2006). Формування здоров'язберігаючої компетентності студентів вищих навчальних закладів засобами фізичного виховання: дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.07 «Теорія і методика виховання». Херсон, 199 с.
7. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (2011). *Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011>.
8. Жара Г. І. (2017). Теоретичні основи формування компетентності індивідуального здоров'язбереження вчителя у сучасній неперервній освіті. *Human health: realities and prospects. Monographic series. Volume 2. "Health and Environment"*, edited by Nadiya Skotna. Drohobych: Posvit, 392 p.
9. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи (2004). Бібліотека з освітньої політики. Під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: «К.І.С.», 112 с.
10. Кондратюк С. М., Праженик Г. Л. (2014). Педагогічні умови формування в молодших школярів здоров'язбережувальної компетентності. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми. № 9(43). С. 101-108.
11. Плахотнік О., Безносюк О. (2013). Компетентнісний підхід у ВНЗ: проблеми та перспективи. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 121(2). С. 200-205.
12. Пометун О. І. (2004). Дискусія українських педагогів навколо питань запровадження компетентнісного підходу в українській освіті. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. Бібліотека з освітньої політики. Київ: К.І.С. С. 64-70.
13. Пометун О. І. (2004). Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*. Бібліотека з освітньої політики. Київ: К.І.С. С. 15-24.

14. Проект Закону України «Про Стратегію сталого розвитку України до 2030 року».(2018). дата реєстрації: 9015 від 07.08.2018. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64508

References

1. (2004). Key Competences for Lifelong Learning. A European Reference Framework. Brussels: European Commission [European Union].
2. (2006). Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 of key competences for lifelong learning. *Official Journal of the European Union*. EC [European Union].
3. Antonova, O. Ye. & Polishchuk, N. M. (2016). Teacher training for the development of healthcare-saving competence of students [Teacher preparation for the development of students' health-saving competence]: *monohrafiia*. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian].
4. Boichenko, T. Ye (2008). Health is a preserve of competence as a key education of Ukraine [Health care competence as a key education of Ukraine]. *Osnovy zdorov'ia i fizychnoi kultury – Basics of health and physical culture*, 11-12, 6-7 [in Ukrainian].
5. Bondarenko, T. Ye. (2012). Determining the structure of healthcare-retaining competence of future biology teachers [Determination of the structure of health-preserving competence of future biology teachers]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*. Sumskyi derzhavnyi pedahohichniy universytet imeni A. S. Makarenka, 1(19), 214-223 [in Ukrainian].
6. Voronin, D. Ye. (2006). Formation of the health of students of higher educational institutions by means of physical education [Formation of health-preserving competence of students of higher educational institutions by means of physical education]: dys. ... kand. ped. nauk : spets. 13.00.07 «Teoriia i metodyka vykhovannia». Kherson [in Ukrainian].
7. (2011). State standard of basic and complete general secondary education [State standard of basic and full general secondary education]: *Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated November, 23, 1392*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011> [in Ukrainian].
8. Zhara, H. I. (2017). Theoretical bases of formation of the individual health preservation competence of teacher in modern continuous education [Theoretical foundations of the formation of the teacher's individual health care competence in modern continuous education]. *Human health: realities and prospects. Monographic series. Volume 2. «Health an Environment»*, edited by Nadiya Skotna. Drohobych: Posvit [in Ukrainian].
9. (2004). Kompetentnyy pidkhd u suchasni osviti: svitovyy dosvid ta ukrayinski perspektyvy [Competency approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives]: *monohrafiia*. Pid zah. red. O. V. Ovcharuk. Kyiv: «K.I.S.», 112 s. (In Ukrainian).
10. Kondratiuk, S. M. & Prazhenyk, H. L. (2014). Pedahohichni umovy formuvannya u molodshykh shkolyariv okhorony zdorov'ya zberezhennya kompetentnosti [Pedagogical conditions for the formation of health care competence in younger schoolchildren]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii - Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*. Sumy. № 9 (43), 101-108 [in Ukrainian].
11. Plakhotnik, O. & Beznosiuk, O. (2013). Kompetentnisnyy pidkhd u VNZ: problemy ta perspektyvy [Competency approach in universities: problems and prospects]. *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka Serii: Pedahohichni nauky - Scientific notes of Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vinnichenko. Series: Pedagogical sciences*, 121(2), 200-205 [in Ukrainian].
12. Pometun, O. I. (2004). Discussion of Ukrainian teachers around the introduction of a competent approach in Ukrainian education [Discussion of Ukrainian teachers on the issue of introducing the competence approach in Ukrainian education]. *Kompetentnisnyi pidkhd u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukraiynski perspektyvy [Competency approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives]: monohrafiia*. Pid zah. red. O. V. Ovcharuk. Biblioteka z osvithoi polityky. Kyiv: K.I.S., 64-70 [in Ukrainian].
13. Pometun, O. I. (2004). The theory and practice of consistent implementation of the competent approach in the experience of foreign countries [Theory and practice of consistent implementation of the competence approach in the experience of foreign countries]. *Kompetentnisnyi pidkhd u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukraiynski perspektyvy [Competency approach in modern education: world experience and Ukrainian perspectives]: monohrafiia*. Pid zah. red. O. V. Ovcharuk. Biblioteka z osvithoi polityky. Kyiv: K.I.S., 15-24 [in Ukrainian].
14. Proekt Zakonu Ukrainy «Pro Stratehiu staloho rozvytku Ukrainy do 2030 roku» (2018). [Draft Law of Ukraine «On the Strategy of Sustainable Development of Ukraine until 2030»]. data reiestratsii: 9015 vid 07.08.2018. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64508[in Ukrainian].